

ISSN 2644-4798

KAPITULA

DIECÉZNY ČASOPIS SPIŠSKÉHO BISKUPSTVA ROČNÍK XIII. 2-3/2024

KVETNÁ NEDEĽA

STRANA 3

BIELA SOBOTA

STRANA 4

FORMÁCIA MIMORIADNYCH VYSLUHOVATEĽOV

STRANA 5

DNI SPIŠSKÉHO JERUZALEMA

STRANA 6

EDITORIÁL

Milí priatelia,

je čas prázdnin a dovoleníek. Relaxujeme, regenerujeme svoje sily a objavujeme nové miesta. Prajem Vám požehnaný oddych, načerpanie nových síl, príjemné stretnutia, nové priateľstvá a pookriatie na tele i na duši.

Prajem Vám príjemné čítanie.

LUBOMÍR KRETT

KAPITULA
Časopis Spišského biskupstva 2-3/2024, roč. XII.
E-mail: casopis@kapitula.sk

Šéfredaktor: Lubomír Krett
Redakcia: Lubomír Kalavský, Luboslav Hromják
Jazyková úprava: Mgr. Zuzana Slebodníková
Grafická úprava: Marián Jabrocký
Imprimatur: Mons. Štefan Sečka, spišský biskup
5. 10. 2012 pod číslom 2311/12
Cenzor: Mons. Jozef Bielek
Vydavateľ: Rímskokatolícka cirkev, Biskupstvo
Spišské Podhradie, Spišská Kapitula 9,
053 04 Spišské Podhradie
Periodicita: 5x ročne
ISSN 2644-4798
Fotografia na titulnej strane:
Kňazská vysviacka

OBSAH

- 2 EDITORIÁL
- 3 AKTUALITY DIECÉZNEJ KÚRIE
- 8 ANDREJ CHMEL (1913 – 1939)
- 12 DIAKONSKÁ VYSVIACKA
- 13 KŇAZSKÁ VYSVIACKA
- 14 KRÁLOVSKÁ SVADBA KAROLÍNY ZAMOYSKEJ
A REINERA BOURBONA
- 19 KOSTOL NANEBOVZATIA PANNY MÁRIE V DEDINKÁCH
- 20 KOSTOL PANNY MÁRIE RUŽENCOVEJ V ČERNOVEJ

AKTUALITY DIECÉZNEJ KÚRIE

STRETNUTIE VEDÚCICH SPOLOČENSTIEV

Dňa 20. apríla sa v Poprade konalo stretnutie vedúcich hnutí, spoločenstiev a združení Spišskej diecézy. Začiatok bol o 9.00 hod. v Konkatedrále Sedembolestnej Panny Márie v Poprade. Cieľom stretnutia organizovaného spišským diecéznym biskupom a predsedom Rady pre laické a apoštolské hnutia pri KBS Mons. Petrom Rusnákom bolo spoznať ostatné spoločenstvá, hľadať rôzne formy spolupráce a spoločne budovať Božie kráľovstvo. ■

VELKÝ TÝŽDEŇ

KVETNÁ NEDEĽA

Svätú omšu v Spišskej Kapitule na Palmovú nedeľu celebroual spišský pomocný biskup Mons. Ján Kuboš, ktorý sa veriacim prihovril aj v homílii. Povzbudil ich, aby sa pridržovali Pána a vedeli podať pomocnú ruku tým, čo ju potrebujú. Ešte pred samotným začatím slávnosti sa pred katedrálou požehnali ratolesti. Tento úkon symbolizuje Ježišov slávnostný vstup do Jeruzalema. ■

ZELENÝ ŠTVRTOK

Každoročne si v Katedrále sv. Martina v Spišskej Kapitule počas Zeleného štvrtka kňazi obnovujú svoje sľuby a inak to nebolo ani tento rok. Spolu s biskupom Františkom, pomocným biskupom Jánom a emeritným biskupom Andrejom si obnovilo kňazské sľuby vyše 250 kňazov.

Slávnosť sa začala o 9.00 hod. dopoludnia a celebroual ju diecézny biskup František Trstenský. Ten svojim spolubratom v homílii pripomenul vzácnosť kňazského daru, poukázal na zachovanie pokory. Prítomných veriacich v závere kázne poprosil o modlitby za kňazov. Počas svätej omše požehnal aj oleje. Krizma slúži pri krste, birmovaní a tiež aj pri kňazskej a biskupskej vysviacke. Olej katechumenov sa používa pri krste a olej chorých pri vysluhovaní sviatosti pomazania chorých. ■

VELKÝ PIATOK

Obrady Veľkého piatka slávil v Katedrále sv. Martina pomocný biskup Ján. Tieto obrady nám kresťanom majú pripomínať Ježišove utrpenie završené smrťou. Udalosti si pripomíname prostredníctvom bohoslužby slova s pašiami, modlitbami veriach a poklonou Svätému krížu. V kázni sa veriaci prihovril miestny farár o. Valentín Kokoruda. Na záver bola vystavená Svätosť oltárna, pri ktorej si veriaci mohli uctiť kríž počas tichého rozjímania. ■

BIELA SOBOTA – VEĽKONOČNÁ VIGÍLIA

Slávnostnú vigíliu v Katedrále sv. Martina v Spišskej Kapitule slávil spišský pomocný biskup Mons. Ján Kuboš. „Vstal som z mŕtvych! A som, Otče, stále s tebou. Aleluja. Kladiješ na mňa svoju ruku. Aleluja. Obdivuhodná je tvoja múdrosť. Aleluja.“ Tieto radostné zvolania sa ozývali na mnohých miestach, nielen Spišskej diecézy. Spišský biskup František Trstenský slávil svätú omšu na Bielu sobotu v Konkatedrále Sedembolestnej Panny Márie v Poprade. ■

VEČER MODLITIEB A CHVÁL

Dňa 12. apríla sa v Spišskej Kapitule konal večer sprevádzaný modlitbami a spevom veriach a slovenskej chválovej skupiny Lamačské chvály. Modlitbový večer sa začal o 19.00 hod. v Katedrále sv. Martina. ■

KŇAZSKÝ SEMINÁR OTVORIL SVOJE DVERE

V nedeľu Dobrého pastiera sa v kňazskom seminári v Spišskej Kapitule konal Deň otvorených dverí so začiatkom o 9.00 hod. svätou omšou v Katedrále sv. Martina. Pokračovalo sa programom v aule, obedom či hrami pre deti. Neodmysliteľnou súčasťou bola aj seminárna kaviareň, prehliadka seminára, Katedrály sv. Martina a Biskupského úradu. O 15.00 hod. sa účastníci modlili Korunku k Božiemu milosrdenstvu. Program bol ukončený večerami v katedrále. ■

STRETNUTIE DOBROVOLNÍKOV NA ORAVE

V Trstenej a v Dolnom Kubíne sa v dňoch 15. – 16. apríla konalo stretnutie dobrovoľníkov pracujúcich v charitách. Jedným z prítomných bol aj Mons. Ján Kuboš, spišský pomocný biskup. Program pozostával z duchovnej časti, svätej omše, ale aj svetského hľadiska, neformálnych rozhovorov, počas ktorých sa dobrovoľníci viac spoznávali. ■

O. BISKUP FRANTIŠEK SA STRETOL S VEDÚCIMI Hnutí A ZDRUŽENÍ

V Poprade sa v sobotu 20. apríla konalo stretnutie vedúcich hnutí a združení Spišskej diecézy aj za účasti spišského biskupa Mons. Františka Trstenského a vladyku Petra Rusnáka. Program sa začal svätou omšou v Konkatedrále Sedembolestnej Panny Márie a pokračoval vo farskom pastoračnom centre. V týchto priestoroch sa diskutovalo, no zároveň sa zbierali aj inšpirácie pre prácu do budúcnosti. Počas kázne otec biskup účastníkov povzbudil k prežívaniu podstatných znakov viery. ■

FORMÁCIA MIMORIADNYCH VYSLUHOVATEĽOV

V Spišskej Kapitule sa v sobotu 11. mája konalo stretnutie mimoriadnych vysluhovateľov svätého prijímania. Cieľom tohto stretnutia bolo opäť si pripomenúť dôležitosť tejto funkcie, ktorú prítomní dostali. Úvodnú svätú omšu celebroidal emeritný otec biskup Andrej Imrich. Po nej nasledovali prednášky v kňazskom seminári, ktoré prednášali Peter Matis, Michal Janiga a Amantius Akimjak. ■

REKOLEKČNÝ TÝŽDEŇ

Pod pojmom rekolekcie rozumieme pravidelné stretnutie tých, ktorí absolvovali duchovné cviče-

nia. Kňazi sa stretávajú, aby si posilnili a zveládili duchovný život, v ktorom žijú. Rekolekcie sa konali aj v Spišskej diecéze, konkrétne 16. mája sa kňazi z Dolnospišských dekanátov stretli vo farnosti Spišský Štvrtok.

Spišský pomocný biskup Mons. Ján Kuboš celebroval úvodnú svätú omšu. V kázni sa prihovoril Vladimír Kasan, prior benediktínskeho kláštora v Sampore. Po svätej omši pokračoval program pozostávajúci z prednášok na témy modlitba, rozjímanie, Eucharistia, liturgia hodín či spytovanie svedomia. Stretnutie sa zakončilo informovaním o aktivitách a aktualizáciách v diecéze a spoločným obedom. ■

DNI SPIŠSKÉHO JERUZALEMA

Kultúrno-duchovný festival s názvom Spišský Jeruzalem sa tento rok konal počas posledného májového víkendu 24. – 26. mája v Spišskom Podhradí, v Spišskej Kapitule a v jej okolí. Program bol pestrý a skladal sa z rôznych aktivít.

V piatok sa návštevníci mohli zúčastniť večernej krížovej cesty, ktorá sa začala v Katedrále sv. Martina v Spišskej Kapitule a pokračovala naprieč Spišským Jeruzalomom, čiže až k Sivej Brade. V sobotu to bolo oživenie v podobe živej krížovej cesty, ktorú malo na starosti Divadlo teatrálnej skratky. V sobotňajšom programe bol aj koncert, diskusia so spišským diecéznym biskupom, muzikál s duchovnou tematikou od Drobného divadla. Druhý deň zakončila speváčka Slávka Tkáčová so svojou kapelou koncertom v biskupskej záhrade.

Vyvrcholením programu bola nedeľná svätá omša s Mons. Františkom Trstenským v Katedrále sv. Martina, nasledoval koncert hudobnej skupiny Slnovrat. V poobedňajšom progra-

me čakalo na deti aj bábkové divadlo v podaní hercov z Bábkového divadla v Košiciach. Festival zakončila speváčka Dominika Gurbalová s kapelou.

Počas celých troch dní mali návštevníci k dispozícii aj sprievodné aktivity v podobe návštevy pútnických miest, kreatívnych a pohybových hier v biskupskej záhrade, malého remeselného trhu, jazdy turistickým vláčikom Spišiačik. Načerpali mohli predovšetkým duchovne vo svätej spovedi či na svätých omšiach. ■

SLÁVNOSŤ NA HRADE STARÁ LUBOVŇA

Spišský pomocný biskup Mons. Ján Kuboš v sobotu 25. mája slávil svätú omšu na hrade Stará Lubovňa pri príležitosti 88. výročia založenia komendy na Slovensku a investitúry rádu svätého Lazára Jeruzalemského. Na svätej omši koncelebrovali miestny kňaz, ale aj člen rádu Mons. Michal Baláž. Otec biskup Ján prítomných povzbudil k službe blížnemu, ktorá by mala byť prejavom pochopenia kresťanského poslania. ■

KONFERENCIA NA TÉMU KATOLÍCKA ŠKOLA

V utorok 11. júna sa v Poprade konala v poradí druhá konferencia Výzvy pre Spišskú diecézu

zameraná na katolícke školy. Stretnutie sa začalo svätou omšou v ranných hodinách v Konkatedrále Sedembolestnej Panny Márie. Po nej nasledovala konferenčná časť zložená z prednášok a diskusií. Prítomní pracovali aj v skupinkách. Cieľom tohto stretnutia bolo predovšetkým zdieľanie radosti či obáv zo života miestnej cirkvi v katolíckych školách. ■

DIAKONSKÁ VYSVIACKA

V Katedrále svätého Martina v Spišskej Kapitule prijali traja bohoslovci diakonskú vysviacku. Za diakonov ich vysvätil spišský pomocný biskup Mons. Ján Kuboš. ■

SPOMIENKOVÁ SVÄTÁ OMŠA

Mons. Ján Kuboš a Mons. Peter Beňo slúžili v ružomerskej farnosti 12. júna spomienkovú svätú omšu pri príležitosti nedožitých 100 rokov sestry M. Bernadety Pánčiovej z Kongregácie Milosrdných sestier sv. Vincenta – satmárok. Sestry z tejto kongregácie slúžia chorým v nemocniciach, v domovoch dôchodcov, ale aj ako učiteľky v školách. ■

KŇAZSKÁ VYSVIACKA

Dňa 15. júna o 10.00 hod. sa v Katedrále svätého Martina v Spišskej Kapitule konala kňazská vysviacka. Za kňazov bolo vysvätených 8 diakonov. „Nie vy ste si vyvolili mňa, ale ja som si vyvolil vás.“ (Jn 15, 16) Tento výrok zo Svätého písma bol uvedený na pozvánke vysviacky. Túto slávnosť mohli veriaci sledovať aj prostredníctvom priameho prenosu TV LUX. ■

DEŇ POSVÄTENIA KŇAZOV

V Spišskej diecéze je 27. jún Dňom posvätenia kňazov. Pri tejto príležitosti sa v Zákamennom konal program pozostávajúci z Eucharistickej adorácie. Tá začala o 17.00 hod. v Kostole nanebovzatia Panny Márie a po nej slávil svätú omšu spišský biskup Mons. František Trstenský. Po svätej omši nasledovala diskusia s otcom biskupom a s o. Filipom Orlovským, kaplánom z Ružomberka. ■

MOSTY VIERY

Pod záštitou spišského diecézneho biskupa Mons. Františka Trstenského sa v sobotu 29. júna konal modlitbový večer v Katedrále svätého Martina. Niesol názov Most viery. O deň neskôr sa konal v Bazilike nanebovzatia Panny Márie a sv. Cyrila a Metoda na Velehrade. Tieto miesta boli vybrané predovšetkým preto, lebo boli historické a kľúčové pri odovzdávaní viery. Večer pozostával z modlitieb chvál, ktoré oslavovali Boha a budovali mosty medzi generáciami, veriacimi v Krista, národmi a ľuďmi dobrej vôle. V programe v Spišskej Kapitule vystúpilo modlitbové spoločenstvo Rieka života a zahraniční hostia Jeremy a Katie Riddliovci. ■

PODCAST FRANTIŠKA TRSTENSKÉHO

V podcaste Božie slovo medzi nami sa prihovára otec biskup, ktorý pravidelne ponúka zamyslenie k evanjeliu najbližšej nedele. ■

ODROBINY - JEDNÝM SLOVOM

Projekt, ktorý vo video, ale aj v podcastovej forme ponúka zamyslenia nad nedeľnýmevanjeliom od kňazov a biskupov pôsobiach na Slovensku. ■

SLOVKO MOJIM BRATOM

Otec biskup prináša sériu videí, ktoré ponúkajú povzbudzujúce slová pre kňazov pri ich službe veriacim. Ich cieľom je spoločne, rásť a napredovať vo viere a vo vzťahu k svojim veriacim. ■

AGNEŠA KALAVSKÁ
PR MANAŽÉRKA

ANDREJ CHMEL

(1913 – 1939)

Za prácou do Starej Vsi, ktorá bola súčasťou Rakúsko-Uhorska, prišiel aj Ján Hmiel. Narodil sa v roku 1877 vo Vyšných Šromovciach v Haliči. V dedine Maniowej sa zoznámil s Agnesou Kurpielovou, s ktorou sa 11. augusta 1903 zosobášil. Manželia sa vystaňovali do Spojených štátov amerických, kde sa im narodili tri deti.

Rodina Chmelová sa o osem rokov vrátila na Slovensko. V Spišskej Starej Vsi si kúpila dom a pozemky. Bol to ten istý dom, v ktorom bol Ján Chmel sluhom. Tu sa im narodilo päť detí, medzi nimi 17. októbra 1913 aj syn Andrej. Pokrstil ho miestny farár Ladislav M. Herbst 26. októbra 1913 v Kostole nanebovzatia Panny Márie. Krstnými rodičmi boli František Začek a Mária Baňkosová, rodená Chmelová zo Spišskej Starej Vsi.

DETSTVO

Rodičia boli skromní, pracovití a nábožní roľníci. Kresťanstvo so svojimi tradíciami a mravnými normami poznačilo ich život od narodenia po smrť. Za základ takto chápaného života sa pokladala náboženská výchova. Spreádzala ju každodenná modlitba a pravidelná účasť na nedeľných bohoslužbách. K týmto hodnotám viedli i svojich osem detí.

Matka spomína, že Andrej bol obľúbeným chlapcom. Mohli sa na neho spoľahnúť vo všetkom, čo mu prikázali urobiť. So súrodencami veľa pomáhal na hospodárstve. Najradšej na lúke pri Dunajci pásol kravy a husi. Tam si čítal knihy, najmä o kartuziánoch a kamalduloch z Červeného kláštora, ktorí tu vytvorili literárne a jazykové centrum s ústrednou postavou Romualda Hadvábneho (1714 – 1780). Tiež sa dozvedel o liečiteľovi, mníchovi Cypriánovi (1724 – 1775). Zo všetkého si robil poznámky do písanky a kreslil si rôzne obrázky prírody a zvierat.

Doma vyhľadával samotu. Často sa zatvoril do svojej izby, ktorú mal pri kuchyni, aby si zahral na klavíri, modlil sa a na malom oltári si „slúžil omšu“.

V rokoch 1920 – 1925 chodil do Obcej školy v Spišskej Starej Vsi. V tomto období, 3. februára 1924, vo veku 47 rokov zomrel Ján Chmel na následky zranení z prvej svetovej vojny a na tuberkulózu. Pred smrťou poprosil manželku, aby Andrej nezostal pracovať na hospodárstve, ale aby išiel študovať.

GYMNÁZIUM

Po skončení základnej školy bol mladý Andrej Chmel od 1. septembra 1926 prijatý do štátneho gymnázia v Nowom Targu. Býval v katolíckom internáte Bursa, ktorý spravoval vychovávateľ a kňaz Michal Kania. Bol to on, kto počas štúdií formoval rozum a srdce Andreja. Stal sa mu duchovným radcom a múdro ho viedol pri voľbe povolania.

Vo farnosti Neofóni v Nowom Targu prijal 25. júna 1928 sviatosť birmovania z rúk krakovského pomocného biskupa Mons. Stanislava Responda.

V roku 1930 prežil zdravotnú krízu. Vyoperovali mu slepé črevo a onedlho podstúpil ťažkú operá-

ciu žalúdka. Nikto si neuvedomil, že to boli len prvé príznaky pre toho, „ktorý sa cítil byť synom bolesti, a ktorý si raz bude žiadať bolesť ako milosť.“

Študent Andrej Chmel zmaturoval 17. júna 1933 s výborným prospechom z náboženstva, latinčiny, gréčtiny, dejín, fyziky a chémie a vrátil sa na Slovensko.

POVOLANIE

V tomto čase nastalo v duši mladého maturanta obdobie dozrievania. Už skôr sa rozhodol, že bude slúžiť Bohu, Cirkvi a blížnym ako kňaz. V modlitbách prosil Boha, aby mu ukázal cestu, ktorá ho privedie k tomuto cieľu.

Požiadal o prijatie do Spoločnosti Ježišovej v Poľsku. Po mesačnom pobyte sa vrátil domov. Neprijali ho, pretože nemal poľské občianstvo. Za kňaza mohol študovať aj v spišskom diecéznom seminári. Andrej však túžil po dokonalosti v rehoľnom spoločenstve. Nakoniec Boh vyslyšal túžby jeho srdca. Mala to byť cesta „per aspera ad astra“ (cez ťažkosti ku hviezdám).

Viacere rodiny v Spišskej Starej Vsi čítali katolícky časopis Svätá Rodina. V jednom čísle bola informácia o duchovnosti a poslaní rádu bosých augustiniánov. Andreja nadchla výzva k mladým ľuďom, aby uvažovali o ponuke spoznať zblízka komunitu v kláštore Najsvätejšej Trojice v Lnářoch v Čechách. Srdce sa mu naplnilo radosťou a pochopil, že tu ide o hlas zhora. Rozhodol sa, že vstúpi do rehole bosých augustiniánov v Lnářoch, aby mohol pracovať ako rehoľný kňaz v milovanej vlasti. S týmto rozhodnutím sa zdôveril aj miestnemu farárovi Andrejovi Podolskému.

CESTA DO KLÁŠTORA

Čerstvý maturant Andrej Chmel sa 13. júna 1935 informoval v komunite v Lnářoch o podmienkach prijatia do rehole: „Podpísaný abiturient neoklasického gymnázia v Nowom Targu úctiplne prosí o laskavé informácie o podmienkach prijatia do Rádu PP. Augustiniánov Bosých v Československu. Dôvodom tejto prosby je úprimná túžba slúžiť Ježišovi ako kňaz - rehoľník, člen Rehole Svätého Augustína.“ Hneď, ako dostal odpoveď, napísal formálnu žiadosť o prijatie do rádu, pretože má „úprimnú túžbu slúžiť Ježišovi ako kňaz, aby mohol nasledovať vnú-

torňý hlas „nasleduj ma“ pracujúc pod Kristovou zástavou na svojom zdokonaľovaní sa a pre spásu nesmrteľných duší ako člen Rádu Svätého Augustína“.

Osvedčenie o spôsobilosti na rehoľný život vydal Andrejovi Chmelovi krakovský arcibiskup Mons. Adam S. Sapieha a spišský biskup Mons. Ján Vojtašák. Miestny farár o ňom v posudku napísal: „Všetko, čo o ňom viem, je pekné a sväté!“

Pred príchodom do Lnářov napísal priorovi kláštora list, v ktorom odkrýva svoje hlboké duševné rozpoloženie: „Teším sa a prosím Pána, aby mi doprial tej milosti, totiž stať sa synom - a to synom hodným - najväčšieho cirkevného učiteľa svätého Augustína. Teda prichádzam: In nomine Dei Omnipotentis (V mene Všemohúceho Boha).“

POSTULANT A NOVIC

Andrej Chmel prišiel k bosým augustiniánom do kláštora Najsvätejšej Trojice v Lnářoch 5. septembra 1935. Našiel tu veľmi vhodné prostredie pre naplnenie svojich duchovných túžob. Prispôbil sa poriadku a činnosti komunity v modlitbe, štúdiu, práci a v apoštoláte. Predstavení od začiatku videli jeho neobvyčajnú duchovnú silu, a preto skrátili čas jeho postulátu. Po troch mesiacoch rozhodli, že ho pošlú do noviciátu v Taliansku.

Andrej odcestoval 8. decembra 1935 do Talianska a prišiel do Ríma, kde sa v kláštore Gesú e Mária hlásil na Generálnej kúrii bosých augustiniánov. Odtiaľto sa presťahoval do kláštora Santa Maria Nuova pri Tivoli, ktorý bol od Ríma vzdialený asi 50 kilometrov. Od 16. decembra 1935 si konal duchovné cvičenia a 24. decembra prijal rehoľné rúcho a s ním aj nové meno: brat Alojz od Nepoškvrnenej. Panna Mária a svätý Alojz sa stali jeho vzormi svätosti.

Brat Alojz bol v reholi veľmi šťastný. Priorovi kláštora v Lnároč sa takto vyznáva: „Vrúčne vďaka vzdávam Všemohúcemu za to, že som zdravý a šťastný v reholi. Už je to rok od toho, čo som s pomocou Božou prekročil prah kláštora. Sláva a vďaka Pánovi za to, že ma povolal do rehole. Aký som blažený!“

Predstavení, najmä novicmajster P. Luigi Torrisi, OAD spozorovali hlbokú spiritualitu mladíka. Jeho postoje a správanie prezrádzali, že je pokorný a pripravený čo najvernejšie plniť Božiu vôľu.

Brat Alojz v jednoduchej cele rozjímal, modlil sa, čítal Sväté písmo, práce patristických otcov, životopisy svätých a asketické knihy. V písanke si o modlitbe napísal tieto slová: „Ak si dobre vykonám svoju modlitbu, vyhнем sa nebezpečenstvu straty svojho povolania.“

Niekoľko dní pred skončením noviciátu vyjavil brat Alojz s pokorou novicmajstrovi túžbu zmeniť si svoje rehoľné meno. Chcel sa volať brat Alojz Mária od Ukrižovaného Ježiša. Cez Máriu sa chcel pripodobniť Kristovi, ktorý bol poslušný až na smrť na kríži. Predstavenému kláštora v Lnároč to zdôvodnil slovami: „Celým srdcom s apoštolom národov môžem povedať: «S Kristom som pribitý na kríž. Už nežijem ja, ale vo mne žije Kristus» (Gal 2, 19 – 20).“ Predstavení rehole jeho žiadosti vyhovel. Neskôr si o tomto svojom rozhodnutí napísal: „Zásadou môjho rehoľného života bude: skrze Máriu, s Máriou a v Márii k Ježišovi, ktorý bol poslušný až na smrť a to na smrť na kríži. Chceme byť jeho nasledovníkom, a preto so súhlasom predstavených som si zmenil svoje meno.“ V týchto jednoduchých slovách vyjadril aj veľkú úctu k Panne Márii, ku ktorej mal vrúcný vzťah už z rodného mesta.

Na Vianoce 25. decembra 1936 sa brat Alojz celkom zasvätil Bohu a zložil rehoľné sľuby poslušnosti, chudoby, čistoty a pokory. Tento štvrtý sľub je pre bosých augustiniánov dôležitý, pretože predstavuje základný prvok ich charizmy. Hneď napísal list

priorovi kláštora v Lnároč: „Som blažený, že Vám môžem oznámiť, že som na Vianoce zložil rehoľné sľuby a dal som Božskému Dieťaťu všetko, čo som mal. To, po čom túžila moja mladá duša, dal mi milostivý Pán. Teraz už celým srdcom môžem povedať s Apoštolom národov: Žijem ja? Nežijem ja, ale žije vo mne Kristus! (porov. Gal 2, 20)“

ŠTUDENT TEOLÓGIE

Už 1. februára 1937 brat Alojz odišiel do Ríma študovať teológiu do kláštora Gesú e Maria, kde mala rehoľa hlavné študijné centrum. Bolo tam okolo tridsať študentov filozofie a teológie. Zmenu prostredia a počiatkové ťažkosti prekonal usilovnosťou a intenzívnym štúdiom. Na prednáškach si robil poznámky do zošitov. Zachoval sa zošit s poznámkami zo Svätého písma (sú písané po latinsky, grécky a hebrejsky), z liturgie, cirkevných dejín a z cirkevného práva. Prvý rok skončil s výbornými výsledkami. Z pokory a poníženosti nenapísal svojim príbuzným nič o skúškach. Zmienil sa len o tom, že odchádza na prázdniny. Jeho formácia bola zameraná na budúcu kňazskú činnosť, po ktorej veľmi túžil. Chcel sa zvláštnym spôsobom venovať mladým ľuďom. O tom napísal v liste predstavenému v Lnároč: „Ó, ako si želim a prosím Pána, aby mi dal tú milosť stať sa kňazom, dobrým rehoľným kňazom, a tak pracovať medzi Vami. Prosím za Vás Pána, bohatého na milosť, aby Vás požehnal a povolal medzi Vás mladé duše; modlím sa za seba, aby som mohol žiť s Vami celkom zasvätený službe Tomu, ktorý je pre mňa Všetko. Deus meus et omnia! (Môj Boh a moje všetko).“

POČIATKY CHOROBY

Brat Alojz začal pociťovať na začiatku roku 1938 príznaky choroby, ktorá ho sprevádzala až do konca života. V druhom ročníku musel prerušiť štúdiá. Pri klinických vyšetreniach mu objavili nádor na štítnej žľaze. Bolo potrebné, aby sa liečil v nemocnici Regina Elena v Ríme. Počas dlhých mesiacov vydával hrdinské svedectvo trpezlivým prijímaním bolesti, ktorú obetoval za svätého Otca, za Cirkev a našu vlasť. Tým, ktorí mu priali uzdravenie a sľubovali svoje modlitby, odpovedal: „Modlite sa, aby mi Pán udelil milosť znášať túto chorobu s radosťou.“

Generálny prior bosých augustiniánov P. Ignatio Randazzo, OAD hovoril na osobitnej audiencii u pápeža Pia XII. aj o bratovi Alojzovi a prosil pre neho zvláštne požehnanie. Svätý Otec bol dojatý, keď počul o hrdinskej sile chorého rehoľníka a povedal: „Tento mladík je svätec, je to svätec!“

Trpiacemu bratovi Alojzovi pomáhali v chorobe spolubratia, ktorí sa pri jeho posteli striedali vo dne i v noci. Od neho sa učili pokore, trpezlivosti a odovzdanosti do Božej vôle. Spolubratia, lekári i zdravotné sestry obdivovali kresťanské cnosti mladého rehoľníka.

V posledných dňoch života sa mohol zúčastniť na svätej omši, ktorú slávil v jeho izbe. V prijímaní Eucharistie sa spájal s trpiacim a zmŕtvychvstalým Kristom. Takto, v objatí Božej lásky, sa telesne i duchovne posilňoval na posledný životný zápas.

ÚMRTIE

Brat Alojz Mária Chmel zomrel 16. augusta 1939 o 13.15 hodine posilnený svätými sviatosťami. Jeho posledné slová boli: „Ježišu, pre Teba! Otče, do tvojich rúk porúčam svojho ducha! (Lk 23, 46)“ Pochovali ho v hrobke bosých augustiniánov na cintoríne Campo Verano za prítomnosti spolubratov a niekoľkých zamestnancov nemocnice.

Viac ako o rok, po mnohých životných skúškach a trápeniach, zomrela 20. novembra 1940 za nešťastných okolností Alojzova matka Agnesa Chmelová. O tri dni ju pochovali na cintoríne v Spišskej Starej Vsi za veľkej účasti veriacich.

V KOSTOLE GESÚ E MARIA

Po stavebných úpravách 28. januára 1971 uložili telesné pozostatky brata Alojza Chmela v Ríme v bočnej kaplnke kostola Gesù e Maria na Via del Corso 45.

Prefekt kardinál Jozef Tomko v tomto kostole 28. februára 1997 slúžil bohoslužbu pri príležitosti 300. výročia vyslania bosých augustiniánov – misionárov do Vietnamu a Číny. Pri tejto príležitosti posvätil novú kaplnku, v ktorej uložili telo brata Alojza. V homílii okrem iného povedal: „Druhý dôvod, ktorý ma priťahuje do tohto kostola, je zviazaný s mojím spolurodákom. Je to mladý bosý augustinián z nášho storočia. Začal sa proces, ktorým má byť povýšený k úcte oltára: brat Alojz Chmel. Dnes posvätim novú kaplnku Rádu, kde je uložené telo tohto sluhu Božieho. Narodil sa pod Tatrami, len stopäťdesiat kilometrov od môjho rodiska. Povešť o jeho svätosti je rozšírená ďaleko za hranice Svätého mesta.“

ANTON KOVÁČ, KVET OD DUNAJCA
SPRACOVAL LUBOMÍR KRETT

DIAKONSKÁ VYSVIACKA

Vo štvrtok 13. júna 2024 prijali traja seminaristi, absolventi 5. ročníka teológie, prvý stupeň sviatosti kňazstva, keď ich pomocný otec biskup Mons. Ján Kuboš vysvätil za diakonov. Vysviacka sa konala v Katedrále sv. Martina v Spišskej Kapitule. Diakonát prijali: Rastislav Krempeký, Dominik Martinek a Marián Murín.

FOTO: LADISLAV VALEČIK A LUBOMÍR KRETT

KŇAZSKÁ VYSVIACKA

V sobotu 15. júna 2024 ôsmi naši diakoni, absolventi štúdia katolíckej teológie, prijali sviatosť kňazstva, keď ich diecézny biskup Mons. František Trstenský vysvätil za kňazov. Vysviacka sa konala v Katedrále sv. Martina v Spišskej Kapitule. Sviatosť kňazstva prijali: Andrej Dominik, Peter Filip, Dávid Holubjak, Peter Hovanec, František Kapusta, Jozef Mizerák, Marek Mrekaj, Michal Skokan.

FOTO: LADISLAV VALENCÍK A LUBOMÍR KRETT

KRÁĽOVSKÁ SVADBA KAROLÍNY ZAMOYSKEJ A REINERA BOURBONA

ANDREJ A KAROLÍNA

Korene rodiny grófký Márie Karolíny Zamoyskej siahajú do polovice 15. storočia. Pochádza z oblasti Stary Zamosc v blízkosti poľského Lublinu. Grófsky titul si rodina vyslúžila v Haliči už v roku 1778. Dejiny tejto rodiny sa s naším územím, konkrétne so severným Spišom, spájajú už pred rokom 1882, keď Stanislav Kostka Zamoyski ml. zakúpil pre svojho syna Andreja, otca našej Karolíny, hrad Lubovňa, kúpele Vyšné Ružbachy a príslušné pozemky a lesy, ktoré mu mali slúžiť ako vklad do budúceho manželstva s Karolínou de Bourbon, princeznou Kráľovstva Dvoh Sicílií.

Gróf Andrej sa narodil ako najstarší syn už spomínaného Stanislava Kostku Zamoyského a Rózy, ktorá pochádzala z významného poľského rodu Potockých. V ich rodine bola zakorenená hlboká viera v Boha. Andrejovi sa tak dostalo prísnej katolíckej výchovy a získal vynikajúce všeobecné vzdelanie. Špecializoval sa na poľnohospodárstvo, aby mohol po svojom otcovi prevziať chýrnu ovocinársku škôlku, založenú už v roku 1800. Medzi jeho veľké záľuby však patrila aj história. Podľa spomienok jeho najstaršej dcéry Márie si aj hrad Lubovňa vybral gróf kvôli láske k poľským dejinám a bohatej hradnej knižnici, ktorá sa však do dnešného dňa ucele ne zachovala.

Andrej Zamoyski pricestoval 15. marca 1884 do Cannes k blízkym rodinným príbuzným. Na divadelnom predstavení sa zoznámil s jeho budúcou manželkou grófkou Karolínou. Ich vzájomná komunikácia prostredníctvom listov sa nám bohužiaľ nezachovala. Počas druhej svetovej vojny bola táto korešpondencia ponechaná prírodným živlom neďaleko kaštiela v blízkosti Lubovnianskeho hradu. O zásnubách Andreja a Karolíny sa však môžeme viac dozvedieť z diela M.-L. Ritz: *César Ritz*. I keď je toto dielo písané formou rozprávky, zakladá sa na skutočných udalostiach rozprávajúcich práve o spomínaných zásnubách.

Oficiálne zásnuby sa konali 19. septembra 1885 v Luzerne vo Švajčiarsku. Veľkolepú oslavu zorganizoval César Ritz v hoteli Grand Hotel National, v ktorom sa konali bály, bankety či iné podujatia európskeho charakteru. O zorganizovanie zásnub v švajčiarskom Grand Hoteli požiadal Césara gróf Trapani, otec Karolíny. Po zásnubách sa Andrej a Karolína na krátky čas rozlúčili. Andrej odcestoval do Poľska, kde pripravil svadobnú zmluvu a ohlášky, ktoré boli uverejnené 8. a 15. novembra vo Varšave. Karolína odišla s rodičmi do Paríža. Ohlášky boli uverejnené aj tam, a to dokonca trikrát. V tom období však boli vo Francúzsku veci cirkevné oddelené od tých štátnych, a preto boli naplánované dva dátumy sobáša. Civilný sobáš, ktorý bol podmienkou ku konaniu sobáša cirkevného, bol naplánovaný na 18. novembra 1885 a cirkevný hneď na druhý deň v Kostole Kongregácie Najsvätejšieho

Srdca Ježišovho v Paríži, ktorá v tom období sídlila na zámku Biron. Opis civilného sobáša, ktorý sa konal na elyzejskej radnici v 8. obvode Paríža nám približuje aj článok v denníku Le Gaulois.

Karolínini svedkovia boli: Karolínin švagor a bratranec Alfonz de Bourbone-Sicules, gróf Ceserta – budúci nasledovník trónu Kráľovstva Neapolského, veliteľ Don Alfredo Dentice di Frasso, Karolínin otec František de Paule de Bourbon, gróf Trapani a Karolínina mama Mária Izabela Habsbursko-toskánska, grófka Trapani.

Andrejovi svedkovia boli: knieža Wladislaw Czartoryski, Andrejov bratranec gróf Ján Zamoyski a Andrejov otec Stanislav Kostka Zamoyski. Andrejova mama sa žiaľ zo zdravotných dôvodov na sobáš zúčastniť nemohla.

Už v deň svadby sa novomanželia pobrali vlakom do Andrejovho rodného Poľska (Poľsko v tom čase prakticky neexistovalo, bolo totiž súčasťou Ruska). Z memoárov ich najstaršej dcéry vieme, že po nastúpení do vlaku v Paríži spolu novomanželia cestovali len na vtedajšiu ruskú hranicu, kde Andreja zadržali. Ten Karolíne stihol len povedať, aby cestovala ďalej a v jeho domovine vyhládala svoju svokru, Andrejovu mamu Rózu Zamoyskú, rod. Potockú. Tá svoju nevestu na druhý deň ráno očakávala vo Varšave. Andrej prišiel vlakom na ďalší deň a ozrejnil, že si ho colná stráž pomýlila s jeho strý-

kom Andrejom Zamoyským, ktorý mal prísny zákaz pobytu na území Ruska.

Manželský pár Andrej a Karolína prežil život na viacerých panstvách. Bolo nimi sídlo v Podzamci, vo Varšave, na Lubovnianskom hrade a v kúpeľoch Vyšné Ružbachy, ktoré vybudovali takmer do takej podoby, ako ich poznáme dnes. Narodilo sa im osem detí, štyria synovia – František Jozef, Stanislav Kostka, Gašpar, Ján Kanty a štyri dcéry – Mária Jozefa, Mária Róza, Mária Terézia a Karolína mladšia.

Karolína a Andrej prežili pekné a súdržné manželstvo. Prvý zomrel Andrej v roku 1927, po 42 rokoch spoločného života a jeho manželka ho nasledovala o 14 rokov neskôr, keď zomrela v kláštore varšavských kanonistiek, kde strávila posledné roky svojho života.

RENIÉR A KAROLÍNA

Karolína Zamoyská ml., posledná dcéra rodičov Andreja a Karolíny sa narodila 22. septembra 1896. Jej krstným otcom bol rakúsky cisár a uhorský kráľ František Jozef a krstnou mamou jej bola Mária Antoinetta, posledná vládnuca arcivojvodkyňa talianskeho Toskánska. Karolína vyrastala na panstvách nielen svojich rodičov, ale aj blízkych príbuzných. Nechýbalo medzi nimi ani lubovnianske a ružbašské panstvo. Po dlhých zimných obdobiach stráve-

ných v Poľsku a na území našej diecézy, rodičia spolu so svojimi deťmi radi odchádzali na Francúzsku riviéru. V meste Cannes žila jediná sestra Karolíny staršej, Mária Antoinetta. Spolu so svojím manželom boli oficiálnymi nástupcami trónu Kráľovstva Dvoch Sicílií, ktoré však v roku 1861 zaniklo. Títo manželia vychovávali 12 detí, medzi ktorými bol aj budúci manžel Karolíny ml. Rénier de Bourbon.

Počas pobytu vo Francúzsku si bola Karolína so svojimi bratrancami a sesternicami veľmi blízka. Trávili spolu pri rôznych aktivitách množstvo času. Avšak ich život nenapĺňali len detské hry, ale aj dôkladné vzdelávanie pod drobnohľadom prísnych učiteľov. Vyučovanie sa sústreďovalo na tri hlavné piliere. Prvým pilierom bola neochvejná viera v Boha a vierouka. Druhým zdravý patriotizmus a posledným osvojovanie si cudzích jazykov. Karolína plynule rozprávala po poľsky, francúzsky, taliansky, anglicky a trochu po slovensky a latinsky.

Život rodiny Andreja Zamoyského a Karolíny de Bourbon Siciles začal naberať iný rozmer, keď 11. novembra 1913 zahynul, medzi súrodencami tretí v poradí, syn Stanislav. Ten sa po ukončení svojho štúdia, v 24. roku svojho života, rozhodol ísť navštíviť tetu Konštantínu do Gumniskej, ktorá je dnes časťou Tarnowa. Bol u nej aj najmladší brat Ján, ktorý ukázal Stanislavovi svojho nespútaného divého koňa. Po chvíli spoločnej jazdy sa koň splašil a Stanislav po nešťastnom páde zahynul. Ich sestra Mária vo svojich pamätiach na Stanislava spomína aj slovami: „Vravieval, že nikdy nie sme dostatočne vďační Bohu, aj za najobyčajnejšie každodenné veci. Častokrát podotkol: „Podakovali sme sa už niekedy za pekné počasie alebo len za to, že nám Pán Boh dožičil ďalší deň?“ Až po jeho smrti sme si uvedomili, koľko dobrého vo svojom krátkom živote náš brat urobil.“

Po pohrebe sa rodičia rozhodli so svojimi deťmi odcestovať do Cannes, kde sa chceli vysporiadať s touto tragickou udalosťou a vyliečiť syna Jána, ktorý po nehode dostal silný šarlach, ktorý mu spôsobil silnú reumatickú horúčku. Ostal na najbližšie tri mesiace ležiacim. Lekári mu odporučili liečbu denným zabaľovaním sa do studených plachiet a kúpaním sa v studenej vode. Po niekoľkých mesiacoch sa vyliečil, a tak mama Karolína odcestovala s ním a s najmladšou dcérou Karolínou na hrad Lubovňa, kde v tom čase bol ich najstarší brat Franti-

šek. Karolína nechala deti v opatere vychovávateľky a v úmysle odcestovať na 10 dní sa presunula do Podamcza. Bolo to 30. júla 1914. V tom čase v Európe vypukla prvá svetová vojna, kvôli ktorej boli uzavreté hranice. Po dvoch rokoch nežiadaneho odlúčenia sa deťom z hradu Lubovňa podarilo cez Viedeň, Budapešť, Bukurešť a Varšavu dostať k rodičom do Podamcza.

Renier sa narodil 3. decembra 1883 ako deviate dieťa nasledovníkom trónu Kráľovstva Dvoch Sicílií. (Kráľovstvo vzniklo v roku 1816 spojením Sicílskeho a Neapolského kráľovstva. Malo rozlohu 111 900 km štvorcových a tvorilo viac ako tretinu dnešného Talianska.) Renier svoje netypické meno germánskeho pôvodu získal po svojom krstnom otcovi arcivojvodovi Renierovi Rakúskom, ktorý bol vnukom rakúskeho cisára Leopolda II. Jeho krstnou mamou bola španielska infantka (dieťa vládnucich kráľov v Španielsku a Portugalsku) Izabela Španielska, dcéra španielskej kráľovnej Izabely II. Renier vyrastal ako dieťa v krásnej vile Mária Tereza na nábreží Cannes. V tejto vile vládol prísny protokol. Pred vchodovými dverami vítal hostí majordóm, povinným jazykom bola taliančina, a ako bolo zvykom u správneho katolíckeho panovníka, v dome sa nachádzala aj kaplnka, v ktorej sa denne slúžila svätá omša, na ktorej museli byť povinne účastní všetci prítomní vo vile, počnúc kniežacím párom a končiac služobníctvom. A tak sa dostalo Renierovi prísnej katolíckej výchovy. Povinne musel rozprávať viacerými jazykmi, medzi ktoré patrili taliančina, francúzština, angličtina, španielčina a základy latinčiny. Zároveň súčasťou jeho výchovy bola aj vojenská príprava, ktorú získal v Španielsku. Nemôžeme opomenúť fakt, že Renier bol aj vášnivým poľovníkom. Na rôznych kráľovských poľovačkách získal viacero trofejí.

KRÁLOVSKÁ SVADBA

Málokedy sa stávalo, aby deti Márie Antoinetty, sestry Karolíny de Bourbon, prišli na prázdniny k svojej tete do Poľska. Renier však takúto návštevu ohlásil na jar roku 1923. V tom čase mal už 40 rokov, a preto sa môžeme domnievať, že jedným z jeho dôvodov prísť boli aj pytačky. Do Podzamca pricestoval koncom mája toho istého roku. Program bol od začiatku návštevy bohatý. Plánoval rôzne rodinné

návštevy, vycestovať na hrad Lubovňa, či ísť na túru do Tatier. V priebehu dvoch týždňov sa prejavila aj jeho náklonnosť k svojej sesternici Karolíne, ktorú požiadal o ruku. Jej rodičia boli touto skutočnosťou potešení, keďže rodina Reniera bola v tom čase vďaka dobrej rodinnej politike silná a vážená. Rovnako nadšení touto správou boli aj rodičia Reniera. V listovej korešpondencii medzi rodičmi oboch snúbencov sa dočítame aj to, ako Karolína navrhuje Vyšné Ružbachy ako miesto sobáša. Súčasne ozrejmuje, že je podľa nej ideálnym termínom koniec septembra a to najmä kvôli končiacej sa kúpeľnej sezóne. Po odchode kúpeľníkov by bolo pre uskutočnenie sobáša v areáli kúpeľov dostatok miesta.

Vzhľadom na to, že Renier a Karolína boli v pokrvnom príbuzenstve ako sesternica a bratranec, bolo potrebné vybaviť povolenie na sobáš. Podľa vtedajšej cirkevnej legislatívy, ktorý zakazuje pokrvné manželstvo do 4. stupňa príbuzenstva, musel byť pre mladomanželov kardinálom alebo pápežom vydaný dišpenz. V prípade Karolíny a Reniera musela od manželskej prekážky pokrvnosti 3. stupňa oslobodiť Svätá stolica. Katarína st. oslovila jeho excelenciu Lorenza Lauriho, pápežského nuncia v Poľsku. Ten len diplomaticky mladomanželom poprial všetko dobré. Podobne žiadosť zostavil aj Andrej, na ktorú mu odpovedal istý cirkevný hodnostár K. A. Plurnysika. V jeho odpovedi sa okrem iného píše, že biskup má na podobný dišpenz splnomocnenie. Na základe tejto správy sa Andrej obrátil na biskupa. Je

viac ako pravdepodobné, že oslovil, vzhľadom na rodinné vzťahy, krakovského biskupa Adama Štefana Sapiehu. Ten zastával 14 rokov funkciu krakovského biskupa a 26 rokov funkciu krakovského arcibiskupa. Práve on v roku 1946 vysvätil za kňaza budúceho pápeža Jana Pavla II. Nakoniec sa potrebný dišpenz podarilo vybaviť ženichovmu otcovi Alfonzovi de Bourbon, keď oň požiadal vatikánskeho štátneho sekretára Pietra Gasparriho v auguste 1923. Bolo to skutočne na poslednú chvíľu, pretože pápežský dišpenz prišiel len pár dní pred svadbou. Jeho kópia sa nachádza vo Vatikánskom archíve. Apoštolské požehnanie novomanželom udelil Pius XI. 1. septembra 1923.

Výber osoby, ktorá vyslúži sviatosť manželstva bol pre rodinu jednoduchý. Núkalo sa jediné meno, a to Mons. Marián Blaha. Ten bol v roku 1921 vysvätený ako jeden z prvých troch slovenských biskupov spolu s Mons. Karolom Kmeťkom a Mons. Jánom Vojtaššákom. Práve Marián Blaha slúžil v roku 1895 ako kaplán vo farnosti Nižné Ružbachy, pod správou ktorej bola aj obec Vyšné Ružbachy. Práve počas tohto pôsobenia si Andrej a Karolína všimli vzdelanie a vybrané správanie kaplána, a preto ho od roku 1901 poverili výchovou svojich detí. Marián Blaha sa tak stal blízkym rodine Zamojských. Sprewádzal ich na rôznych zahraničných cestách, vďaka ktorým sa naučil plynule rozprávať po nemecky, francúzsky, poľsky a maďarsky. Jeho oddanosť priniesla svoje ovocie, keď Andrej Zamojski za odmenu požiadal

o pápežské vyznačenie, ktoré v roku 1908 prišlo v podobe titulu pápežského komorníka. Po dlhých rokoch lojálnej práce sa Marián Blaha vybral vlastnou cestou, ale stále pod ochranou známej rodiny. Andrej a Karolína sa preto správe o jeho menovaní pápežom Benediktom XV. nesmierne potešili.

Úlohy svadobných príprav sa zhostila Karolíni na sestra Tereza. Koncom leta sa takmer celá rodina presunula do Ružbách, aby na mieste doladila posledné detaily. Začiatkom septembra kúpele opustili poslední hostia a k zvyčajnému počtu zamestnancov sa pridali aj ďalší obyvatelia obce, ktorí spoločne kúpele pripravili špeciálne pre túto udalosť.

Jedenásteho septembra odišli snúbenci a najbližšia rodina kvôli ohláskam na faru do Nižných Ružbách. Veladostojný pán farár Inocent Smolko odslúžil za nastávajúcich manželov svätú omšu. V ten istý deň poobede pricestoval v sprievode spišského biskupa Jána Vojtaššáka aj Mons. Marián Blaha. Mons. Ján Vojtaššák trval na tom, aby Karolíne a Renierovi osobne zablahoževal.

Svadobné oslavy Karolíny Zamoyskej a Reniera de Bourbon-Sicules začali deň pred cirkevným sobášom takzvaným „zmluvným večierkom“. V aristokratických kruhoch šlo o veľmi dôležitú spoločenskú udalosť, počas ktorej sa podpisovala manželská zmluva, ktorej obsahom bol zrejme súhrn vlastníctva manželov, otázka svadobného vena a miesta bydliska budúcich manželov.

Dvanásty september sa stal dňom významným nielen pre rodiny novomanželov, ale aj obyvateľov Ružbách a okolia. Od 9.00 hod. sa začali schádzať dedičania, aby mohli byť svedkami tejto výnimočnej udalosti v typických ružbašských krojoch, ktoré podrobne opisuje aj Mária Antoinetta v svojom denníku. Od 10.30 hod. začali na autách a kočoch prichádzať aj pozvaní hostia. Postupne začali prichádzať aj samotní svadobníci. V okolí vily Karolíny a jazierka Kráter sa postupne začal formovať rad. Pred jedenástou hodinou sa vo dverách vily objavila aj samotná nevesta. Dlhý svadobný sprievod sa pohol gaštanovou alejou, ktorú vysadil Andrej Zamoyski pagaštanom konským, ktorý si doviezol z chýrnej škôlky, ktorú zdedil po svojom otcovi Stanislavovi. Sprievod sa presunul až k miestnemu kostolu, v okolí ktorého bolo zhromaždených množstvo miestnych obyvateľov. Po modlitbe posvätného ruženca kostol stíchol a mohol doň vstúpiť

svadobný sprievod na čele s nevestou, ktorú sprevádzal otec Andrej a tri malé družičky, ktoré jej niesli dlhý, približne trojmetrový závoj. Po nej vstúpil ženích v sprievode svojej matky Antoinetty, za nimi svedkovia a zvyšok vznešenej rodiny. Po zazvonení zvončeka vošli do svätyne miništranti, kňazi, koncelebranti, miestny farár Inocent Smolko a hlavný celebrant Mons. Marián Blaha, aby spoločne slúžili sobášnu svätú omšu. Na organe hral miestny kantor Andrej Grančaj, ktorý doprevádzal zbor, pravdepodobne z Kežmarského lýcea, ktorý sa pri tejto príležitosti naučil piesne a žalmy v poľštine, francúzštine a latinčine. Je prekvapivé, že sa svätá omša neslúžila vo vtedy určenom liturgickom jazyku – latinčine, ale po francúzsky a československy. Počas kázne bol prečítaný aj telegram od pápeža Pia XI. Po záverečnej modlitbe a požehnaní sa svadobčania a hostia presunuli do reštaurácie pri jazierku Vulkán. Tam sa podávalo bohaté svadobné menu pripravené v skromnej kúpeľnej kuchyni a radovalo sa až do štvrtej hodiny ráno. Akurát o polnoci zábava ustála, keďže sa podľa tradície novomanželia odobrali na svadobnú noc na Lubovniansky hrad, kde bez hostí strávili aj najbližšie dva dni. Do Ružbách sa vrátili až na nedeľnú svätú omšu.

Manželský pár si šťastne nažíval so svojimi deťmi v Podzamczu. Po smrti otca Andreja panstvo zdedil brat František a kvôli súrodeneckým nezhodám sa rodina Karolíny a Reniera presťahovala do ďalekého Francúzska. Súdržne prežili celý život, ale aj neľahké obdobia, ako 2. svetovú vojnu a dlhé mesiace ťažkej Karolíninej choroby na sklonku jej života. Manželia mali dve deti, Carmen a Ferdinanda. Karolína zomrela 9. mája 1968 a jej manžel o päť rokov neskôr 13. januára 1973.

MICHAL ZIMA
BOHOSLOVEC 2. ROČNÍKA

KOSTOL NANEBOVZATIA PANNY MÁRIE V DEDINKÁCH

Administratívne členenie Slovenska sa v priebehu histórie viackrát menilo. Poznáme napríklad historické členenie na župy alebo stolice, súčasné územné členenie na kraje, okresy a obce a tiež cirkevné členenie. Hraničné pásma sú vo väčšine prípadov vymedzené pohoriami, vodnými tokmi a inými geografickými útvarmi. Časť týchto hraníc je pre rôzne členenia totožná, iná časť zasa nie. Príkladom môže byť aj obec Dedinky, ktorá z historického hľadiska patrila do Spišskej stolice, ale v súčasnosti patrí do okresu Rožňava. V zmysle cirkevnej organizácie patrí do Spišskej diecézy.

Obec svoj súčasný názov používa iba od roku 1933, kedy došlo k zlúčeniu dvoch baníckych osád Imrichovce a Štefanovce. V historických správach sa spomína iba súčasný Kostol nanebovzatia Panny Márie, ktorý sa začal stavať v roku 1833 a do užívania veriacim sa dal v roku 1835. Ide o jednoloďovú barokovo-klasicistickú stavbu s pristavanou sakristiou a vstavanou vežou. Hlavný oltár z rokov 1912 – 1917 pochádza z Tirolska.

LUBOMÍR KALAVSKÝ

FOTO: LUBOMÍR KALAVSKÝ

KOSTOL PANNY MÁRIE RUŽENCOVEJ V ČERNOVEJ

Začiatkom 20. storočia inicioval stavbu filiálneho kostola tamojší rodák – kňaz Andrej Hlinka. So stavebnými prácami sa začalo v roku 1905 a trvali dva roky. Vysviacka bola naplánovaná na október 1907. V tomto čase došlo k vážnym nepokojom súvisiacim s osobou Andreja Hlinku, ktorý kvôli suspenzii nedostal súhlas na posvätenie nového kostola, a za ktorého sa postavili miestni obyvatelia. Nepokoje vyústili až do stretu obyvateľov so žandármi a následne krvavou tragédiou s viacerými obeťami. Smutná udalosť vošla do dejín ako Černovská tragédia. Po utíšení napätia a rehabilitácii Andreja Hlinku došlo k požehnaniu kostola v roku 1910. V roku 1929 bola v Černovej zriadená samostatná farnosť. Slávnostná konsekrácia kostola sa uskutočnila až o sto rokov neskôr v roku 2010.

Kostol bol postavený v neogotickom slohu. Jednoloďová stavba má pôdorys v tvare latinského kríža. Na západnom priečelí sa týči štíhla šesťboká veža, svojou výškou výrazne presahujúca strechu lode. Na interiérovej výzdobe z roku 1913 sa podieľal slovenský maliar Jozef Hanula.

V súčasnosti je Černová jednou z mestských častí Ružomberka.

LUBOMÍR KALAVSKÝ

FOTO: LUBOMÍR KALAVSKÝ

STAŇTE SA NAŠÍM PRISPIEVATEĽOM

DEJE SA VO VAŠEJ FARNOSTI ČI V SPOLOČENSTVE NIEČO PODNETNÉ?

DAJTE O TOM VEDIETĽ!

NAPÍŠTE NA CASOPIS@KAPITULA.SK.

AK CHCEŠ DOSTÁVAŤ ČASOPIS PRIAMO DO SVOJEJ SCHRÁNKY,
DAJ NÁM TO VEDIETĽ NA CASOPIS@KAPITULA.SK

NÁJDETE NÁS AJ NA FACEBOOKU.